วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article

The Mentoring Model through Community of Learning Processes to Enhance Research Capabilities in the Classroom of Wat Intharam School "Kovit Intharathorn"

รูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร”

Supattra Kochasan[1*]
สุพัตรา คชสาร[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Supattra Kochasan*
สุพัตรา คชสาร
Wat Intharam School "Kovit Intharathorn" Thailand.
โรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร”
Email: supatkot4@gamail.com

คำสำคัญ:
การนิเทศ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, การวิจัยในชั้นเรียน, การพัฒนาครู, รูปแบบการนิเทศ

Keywords:
Supervision,Professional Learning Community (PLC), Classroom Action Research, Teacher Development, Supervision Model

Article history:
Received: 16/08/2025
Revised: 25/09/2025
Accepted: 02/11/2025
Available online: 28/02/2026

How to Cite:
Kochasan, S. (2026). The Mentoring Model through Community of Learning Processes to Enhance Research Capabilities in the Classroom of Wat Intharam School "Kovit Intharathorn". *Journal Dhamma for Life,* 32(2), 142-158.

ABSTRACT

This research aimed to develop a supervision model based on the Professional Learning Community (PLC) process to enhance classroom action research competencies among teachers at Wat Intaram "Kovit Intrathorn" School. The study employed a Research and Development (R&D) methodology consisting of four phases: (1) studying the foundational information through document review, teacher needs assessment, and focus group discussions with teachers and school administrators; (2) designing and validating the model and manual with five experts; (3) implementing the model with a purposive sample of 16 teachers, and evaluating their classroom research practices and reporting abilities using assessments and statistical analyses; and (4) evaluating the model in terms of input, process, and output based on teachers' feedback.

The findings revealed that: (1) teachers expressed a clear need for support in conducting classroom research and desired a structured supervision approach; (2) the developed model comprised six components and six supervisory steps, which were rated as highly appropriate by experts; (3) teachers demonstrated good performance in conducting classroom research and report writing, with statistically significant results exceeding the 70% benchmark at the .05 level; and (4) all teachers produced either full or summary versions of classroom research reports, and overall, evaluated the model as highly appropriate The results suggest that the PLC-based supervision model effectively enhances teachers' research competencies and can be adapted for use in other

school contexts to promote professional development and instructional improvement.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community PLC) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการทบทวนเอกสาร สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับครูและผู้บริหาร (2) การออกแบบและพัฒนารูปแบบ โดยผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ (3) ทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่างครู 16 คน ที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง และ (4) การประเมินรูปแบบจากความคิดเห็นของครูในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูมีความต้องการการสนับสนุนด้านการวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจน และต้องการแนวทางการนิเทศที่เป็นระบบ (2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน และกระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอน โดยได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (3) ครูมีความสามารถในการดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานในระดับดี และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (4) ครูทุกคนสามารถจัดทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนได้จริง และมีความคิดเห็นต่อรูปแบบว่าเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยของครูในสถานศึกษา และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทโรงเรียนอื่นได้

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และข่าวสาร ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตและระบบการศึกษาทั่วโลก (สิทธิพงศ์ อาจอินทร์, 2563 : 42) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อมรรัตน์ เตชะนอก, 2563 : 1; Bellanca & Brandt, 2010) แนวคิดของเครือข่าย P21 (Partnership for 21st Century Skills) ชี้ให้เห็นถึงการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญ และความรู้เท่าทัน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาครูในฐานะผู้อำนวยการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา (สิทธิพงศ์ อาจอินทร์, 2563 : 49-57) พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2556) ได้นำเสนอทักษะของครูมืออาชีพหรือที่เรียกว่า “5C” ได้แก่ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้นวัตกรรมในชั้นเรียน การประเมินตามสภาพจริง และการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฉลิมลาภ ทองอาจ (2561) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่มีสมรรถนะด้านวิชาชีพโดยเฉพาะความสามารถในการวิจัยและนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการใช้วิธีการที่เป็นระบบเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โดยมีบทบาทของครูเป็นครูนักวิจัย (Teacher Researcher) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2556 : 2) และได้รับการสนับสนุนในระดับนโยบาย เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 30 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) และมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2563) อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ผ่านมา ทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศ พบว่าครูยังคงประสบปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งด้านความรู้ วิธีการ ทักษะ และทัศนคติ เช่น การมองว่าการวิจัยเป็นเรื่องยาก ซับซ้อน ต้องใช้สถิติขั้นสูง หรือมีขั้นตอนมากเกินไป (McLean, 1997; Bauman, 1996; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2556 : 9) อีกทั้งการอบรมเชิงวิชาการหรือการฝึกอบรมที่มีอยู่ ยังไม่สามารถช่วยให้ครูพัฒนาได้อย่างแท้จริง และไม่สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติจริงในโรงเรียน (สุวิมล ว่องวาณิช, 2557 : 5-6) จากการสำรวจสภาพจริงของโรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) จังหวัดเชียงราย พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูบางคนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย และมีทักษะการสร้างเครื่องมือวิจัยต่ำ แม้ว่าจะมีการดำเนินการพัฒนาครูบ้างแล้วก็ตาม (โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร), 2563) จากการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การนิเทศภายในสามารถช่วยครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 3-4; เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ์ และคณะ, 2558 : 92) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้กระบวนการนิเทศผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มครูและผู้บริหารเพื่อวางแผนร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูมีความสามารถในการทำวิจัยสูงขึ้น (ยุพิน ยืนยง, 2553; ระย้า คงขาว, 2558; แนวคิดของ PLC ยังได้รับการสนับสนุนจาก DuFour, DuFour & Eaker (2008) และซาโต มานาบุ (2559) ที่เห็นว่าโรงเรียนควรเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลัก และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากปัญหาที่พบในบริบทของโรงเรียน และจากการศึกษาทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการนิเทศครูผู้สอน จึงตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบ รูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและคุณภาพของโรงเรียนในภาพรวม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้

ทฤษฎีนี้เสนอว่า ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา แก้ปัญหา และประเมินผลร่วมกับครู ในการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร” ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้อย่างชัดเจน โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้และวิจัย ผ่านการสำรวจ ปัญหา การตั้งคำถาม และการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget (1977) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการสร้างความหมายด้วยตนเอง

ในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนนี้ ผู้เรียนจะได้รับโจทย์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน หรือเนื้อหาที่ตนเองสนใจ จากนั้นครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและสนับสนุน ให้คำปรึกษา และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหา ผู้เรียนจึงได้ฝึกทักษะการตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผล และการนำเสนอผลการวิจัยด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น ในการศึกษาปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนใกล้เคียง ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกันเพื่อสำรวจปัญหาขยะในโรงเรียนและชุมชน จากนั้นวางแผนวิธีการเก็บข้อมูล และลงมือปฏิบัติจริงเพื่อเก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม การที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับปัญหาจริงและได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นและครู ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Vygotsky, 1978) กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดความมั่นใจในการนำเสนอผลงานวิจัย และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner (1966) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงสืบค้นและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ด้วยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ในลักษณะนี้ โรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร” จึงสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิจัยและคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตจริงและการศึกษาต่อไปในอนาคต

แนวคิดเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการการศึกษา โดยเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษา เช่น ครู ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ๆ ร่วมมือกันเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (DuFour, 2004) แนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1977) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีเมื่อ

บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นในสังคม นอกจากนี้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังเชื่อมโยงกับแนวคิดของ Lave และ Wenger (1991) ในเรื่อง Communities of Practice ซึ่งระบุว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อสมาชิกในชุมชนมีการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่ดีในบริบทวิชาชีพเดียวกัน ทั้งนี้ PLC เน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน (reflection and continuous improvement) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในระยะยาว (Stoll, Bolam, McMahon, Wallace, & Thomas, 2006) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง มีเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การใช้ข้อมูลและหลักฐานประกอบการตัดสินใจ และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ (Hord, 1997) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวคิดการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR) เป็นแนวทางการวิจัยที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในบริบทของห้องเรียนโดยตรง ผ่านกระบวนการวางแผน ดำเนินการสังเกต วิเคราะห์ผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Kemmis & McTaggart, 1988) แนวคิดนี้มีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อสร้างความรู้ที่มีความหมายและปรับใช้ได้จริงในบริบทที่เฉพาะเจาะจง แนวคิดการวิจัยในชั้นเรียนยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Lewin (1946) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) โดยเน้นการใช้กระบวนการวนลูประหว่างการวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมจริง นอกจากนี้ CAR ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในฐานะนักวิจัย ซึ่งช่วยเพิ่มความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง (McNiff, 2013) การวิจัยในชั้นเรียนจึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการสอนและการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน ผ่านการเรียนรู้ร่วมกันและการสะท้อนผลต่อเนื่อง (Carr & Kemmis, 1986) ซึ่งส่งผลให้ครูสามารถปรับปรุงแนวทางการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนเทศบาล ๑ (วัดพรหมวิหาร) ซึ่งมีกรอบแนวคิดดังนี้

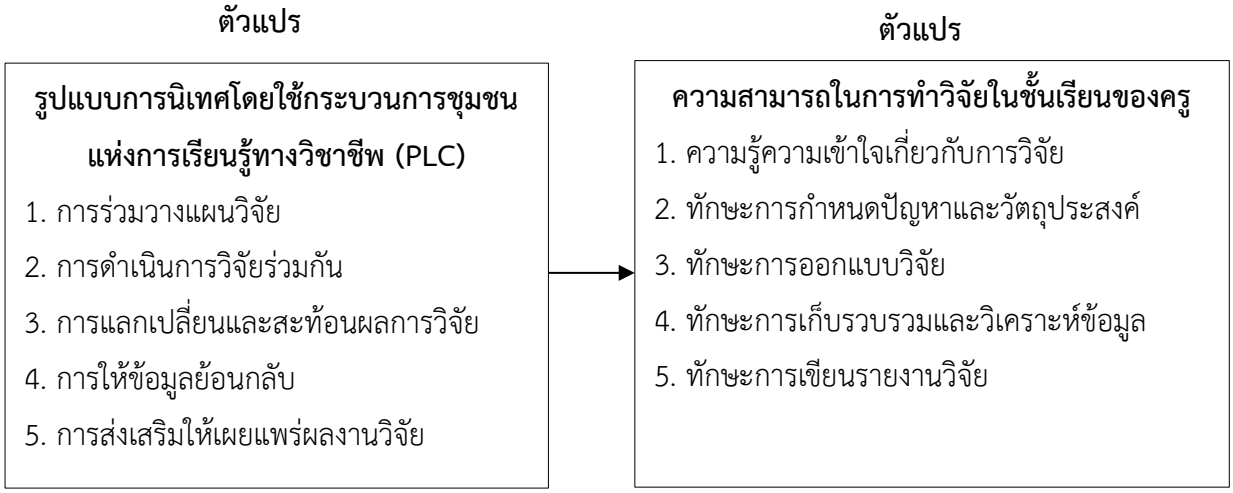

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนเทศบาล ๑ (วัดพรหมวิหาร) อ.แม่สาย จ.เชียงราย โดยดำเนินการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน สภาพการนิเทศ และแนวทางการนิเทศในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา
2. แหล่งข้อมูล เอกสารวิชาการ ผู้บริหาร 3 คน ครู 43 คน ครูวิชาการและผู้บริหารกลุ่มเครือข่าย จำนวนรวม 24 คน (เลือกแบบเจาะจง)
3. ประเด็นที่ศึกษา องค์ประกอบของรูปแบบนิเทศ สภาพปัญหา สภาพการนิเทศ แนวทางการนิเทศ
4. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการนิเทศ

1. ด้านเนื้อหา ออกแบบร่างรูปแบบการนิเทศ โดยมี 6 องค์ประกอบหลัก พร้อมตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม และประเมินความเป็นไปได้ก่อนนำไปทดลอง
2. แหล่งข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญ 7 คนด้านการบริหารการศึกษา (เลือกแบบเจาะจง)
3. ประเด็นที่ศึกษา รูปแบบการนิเทศ ความสอดคล้อง ความเหมาะสมของคู่มือ การปรับปรุงรูปแบบและผลการทดลองนำร่อง
4. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ

1. ด้านเนื้อหา นำรูปแบบไปใช้จริงกับครู 43 คน
2. แหล่งข้อมูล ครูโรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร)
3. ประเด็นที่ศึกษา ความสามารถในการปฏิบัติตามกระบวนการวิจัย การเขียนรายงาน และผลการพัฒนาโดยรวม
4. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศ

1. ด้านเนื้อหา ประเมินรูปแบบใน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
2. แหล่งข้อมูล ผู้อำนวยการ 1 คน รองฯ 1 คน ครู 43 คน รวม 45 คน
3. ประเด็นที่ศึกษา ประสิทธิภาพและความเห็นต่อรูปแบบการนิเทศในด้านต่างๆ
4. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประเด็นที่ศึกษา	วิธีการเก็บข้อมูล	ผลการศึกษา	ข้อค้นพบเชิงนโยบาย / แนวทาง
ความต้องการของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน	- แบบสอบถามครู (16 คน) - สนทนากลุ่มครูวิชาการ (6 คน)	ครูมีความต้องการสูงในการได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง	ความต้องการของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน
ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน	- การสัมภาษณ์ - การวิเคราะห์เอกสาร	พบว่าครูส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ขาดความมั่นใจและไม่มีเวลาเพียงพอ	ควรมีการวางแผนการนิเทศที่ยืดหยุ่น และจัดอบรม/ให้คำปรึกษาเชิงลึก
ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน	- แบบสอบถาม - สนทนากลุ่ม	ครูมีความเข้าใจในระดับเบื้องต้น ต้องการการเรียนรู้แบบมีพี่เลี้ยง	ส่งเสริมการเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยอย่างต่อเนื่อง
แนวทางการนิเทศที่เหมาะสม	- วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหาร (6 คน) - เอกสารนโยบายโรงเรียน	ควรมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และต่อเนื่องในลักษณะของ PLC	พัฒนารูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบ ใช้ PLC เป็นแกนกลางในการพัฒนา
บทบาทของผู้บริหารและครูในกระบวนการนิเทศ	- สนทนากลุ่มผู้บริหาร - วิเคราะห์บทบาทของครู	พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้บริหารส่งผลต่อความสำเร็จในการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญ	ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของครู ผู้นิเทศ และผู้บริหารอย่างชัดเจนในกระบวนการนิเทศ

จากตารางที่ 1 จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการการสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพในการวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะด้านความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการทำวิจัย และการมีผู้แนะนำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาจากการขาดประสบการณ์ ที่ปรึกษา และความมั่นใจในการทำวิจัย จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบรูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง และเน้นการมีส่วนร่วม แนวคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (PLC) เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมครูให้ทำงานร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรบูรณาการนโยบายระดับโรงเรียนกับการปฏิบัติจริงในห้องเรียน พร้อมทั้งมีการสนับสนุนจากผู้บริหารและสร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม สรุปได้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นฐานสำคัญในการออกแบบรูปแบบการนิเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูและบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพก่อนและหลังการพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้

ประเด็นเปรียบเทียบ	**ก่อนพัฒนารูปแบบ**	**หลังพัฒนารูปแบบ (ตามรูปแบบที่พัฒนา)**
ลักษณะการนิเทศ	นิเทศแบบบน-ล่าง ผู้บริหารหรือวิชาการเป็นผู้ควบคุมหลัก	นิเทศแบบมีส่วนร่วม ครูเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
กระบวนการนิเทศ	ไม่เป็นขั้นตอน ขาดการติดตามต่อเนื่อง	เป็นกระบวนการ 6 ขั้นตอน ตั้งแต่สร้างทีมจนถึงเผยแพร่และสร้างเครือข่าย
การมีส่วนร่วมของครู	ครูมีบทบาทจำกัด มักรอรับคำสั่งหรือคำแนะนำ	ครูมีบทบาทเชิงรุก ร่วมวางแผน ปฏิบัติ สะท้อนผล และเผยแพร่ผลงาน
เครื่องมือและคู่มือการนิเทศ	ไม่มีคู่มือหรือเอกสารประกอบอย่างเป็นระบบ	มีคู่มือที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เหมาะสมในระดับมากที่สุด
ความยั่งยืนในการพัฒนา	ขาดความต่อเนื่อง ไม่เกิดการเรียนรู้ร่วมระยะยาว	มีการสร้าง PLC เพื่อการเรียนรู้ร่วมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
ลักษณะการนิเทศ	นิเทศแบบบน-ล่าง ผู้บริหารหรือวิชาการเป็นผู้ควบคุมหลัก	นิเทศแบบมีส่วนร่วม ครูเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

จากตารางที่2 เปรียบเทียบข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการนิเทศจากลักษณะแบบดั้งเดิมที่เน้นการสั่งการ มาเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วมที่ครูมีบทบาทเป็นเจ้าของกระบวนการ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มวิชาชีพ (PLC) อย่างแท้จริง นอกจากนี้ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังส่งเสริมความชัดเจนและความเป็นระบบในการนิเทศ สร้างโอกาสให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และมีเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งเน้นการยกระดับสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนในระยะยาว

ตารางที่3 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้

ประเด็นการประเมิน	ผลการประเมิน	ข้อค้นพบ / วิเคราะห์
1. ความสามารถในการปฏิบัติตามกระบวนการวิจัย	อยู่ในระดับ “ดี” และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05	รูปแบบที่พัฒนาช่วยส่งเสริมความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. ความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัย	อยู่ในระดับ “ดี” และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05	ครูสามารถสังเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ผล และเรียบเรียงรายงานวิจัยได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับที่น่าพึงพอใจ
3. การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการนิเทศ	ครูทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ	แสดงให้เห็นว่ารูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความรับผิดชอบต่อกระบวนการพัฒนาอย่างแท้จริง
4. การสร้างผลงานวิชาการ	ครูสามารถผลิตรายงานการวิจัยฉบับย่อหรือฉบับเต็มได้ครบทุกคน	รูปแบบนิเทศสนับสนุนให้ครูนำกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การสร้างผลงานจริง ซึ่งสะท้อนถึงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของการนิเทศ

จากตารางที่ 3 การการประเมินผลพบว่า ครูผู้เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบมีความสามารถในการปฏิบัติตามกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ “ดี” และที่สำคัญคือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (70%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านของการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ผลการประเมินยังแสดงให้เห็นว่า ครูมีความสามารถอยู่ในระดับ “ดี” และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน ซึ่งบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ในการถ่ายทอดความรู้ กระบวนการนิเทศที่เป็นระบบ และการสนับสนุนอย่าง

ต่อเนื่องที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ การสังเคราะห์ข้อมูลจากการติดตามและสะท้อนผลร่วมกับครูผู้เข้าร่วมโครงการยังพบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศอย่างเต็มที่ และสามารถผลิตผลงานวิชาการในรูปแบบรายงานวิจัยในชั้นเรียน ทั้งฉบับย่อและฉบับเต็มได้อย่างน่าพึงพอใจ ถือเป็นความสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนของการพัฒนาศักยภาพครูผ่านกระบวนการ PLC ผลการทดลองใช้รูปแบบสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มีระบบ ชัดเจน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น สามารถยกระดับความสามารถของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล

อภิปรายผล

ความต้องการการสนับสนุนด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครู

จากผลการวิจัยที่พบว่า “ครูมีความต้องการการสนับสนุนด้านการวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจน และต้องการแนวทางการนิเทศที่เป็นระบบ” สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในการพัฒนาครูของสถานศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แต่ครูกลับประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งความรู้ การขาดที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ และการขาดระบบสนับสนุนที่ต่อเนื่องและยั่งยืน จากการศึกษาในอดีตพบว่า แม้ครูจำนวนมากจะมีความสนใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านความรู้พื้นฐาน กระบวนการเขียนรายงานวิจัย การวางแผนการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ผล ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง ความต้องการเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการมีระบบนิเทศที่ไม่ได้เป็นเพียงการประเมินผลแบบบนลงล่าง (top-down supervision) แต่ควรเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเสริมสร้างศักยภาพของครูในเชิงวิชาการ และสนับสนุนให้ครูเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ในประเด็นนี้ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ Hord (1997) ระบุว่า การรวมกลุ่มของครูในรูปแบบ PLC จะช่วยให้ครูมีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการสอนจริง ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และช่วยเหลือกันในการพัฒนาทักษะที่จำเป็น ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ การวิจัย และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยลดความโดดเดี่ยวทางวิชาชีพของครู และทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นจากภายใน ไม่ใช่จากการสั่งการภายนอกเพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การที่ครูแสดงความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านการวิจัยในชั้นเรียน จึงไม่ใช่เพียงการขาดความรู้เท่านั้น แต่เป็นการส่งสัญญาณถึงความจำเป็นในการมีระบบนิเทศที่เป็นมิตร สร้างความไว้วางใจ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง ซึ่งรูปแบบการนิเทศโดยใช้ PLC ที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้จึงถือเป็นแนวทางที่ตอบโจทย์ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการได้อย่างครบถ้วน

ความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน และกระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอนนั้น ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและครูผู้ทดลองใช้ว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของครูในบริบทของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียนที่ต้องอาศัยทั้งแนวคิดเชิงทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นระบบ รูปแบบที่มีองค์ประกอบชัดเจนช่วยให้ครูมีกรอบแนวทางในการเรียนรู้และปฏิบัติงานที่ไม่สับสน ลดความคลุมเครือในการดำเนินงานวิจัย และยังสร้างความมั่นใจให้กับครูในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับงานของ DuFour, DuFour, Eaker และ Many (2008) ที่เน้นว่าการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบ PLC ควรมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายร่วม และดำเนินการตามขั้นตอนที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพต่อทั้งตัวครูและนักเรียน

นอกจากนี้ ความเหมาะสมของรูปแบบยังอยู่ที่การออกแบบให้สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียน ไม่ใช่แนวทางที่ตัดตอนมาจากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ผ่านการวิเคราะห์บริบท ทบทวนข้อมูลพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารในกระบวนการพัฒนา ซึ่งช่วยให้รูปแบบนี้เป็น “ของจริง” ที่ใช้ได้จริง ไม่ใช่เพียงแนวคิดในเอกสาร งานวิจัยของ Stoll et al. (2006) ยังสนับสนุนว่า การสร้าง PLC ที่มีองค์ประกอบครบถ้วน เช่น การมีวิสัยทัศน์ร่วม การร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง การเน้นผลลัพธ์ และการสะท้อนการปฏิบัติ จะช่วยยกระดับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หากรูปแบบการนิเทศมีความชัดเจนในด้านองค์ประกอบและขั้นตอนการดำเนินงาน ย่อมสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทอื่นได้อย่างยืดหยุ่น โดยไม่สูญเสียสาระสำคัญ ความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงคุณภาพเชิงโครงสร้างของรูปแบบเท่านั้น แต่ยังชี้ถึงศักยภาพในการนำไปใช้ได้จริง ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมของครู และพัฒนาให้ครูสามารถเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยของครู

ผลการวิจัยที่แสดงว่า “ครูมีความสามารถในการดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานในระดับดี และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ” ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศที่ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครูอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการออกแบบวิจัย การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานผลวิจัย ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาและการฝึกฝนผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า PLC ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครูเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาทักษะด้านวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงลึก (deep learning) และการพัฒนาแบบยั่งยืนใน

ระดับบุคคลและองค์กร งานวิจัยของ Vescio, Ross, & Adams (2008) ระบุว่า PLC มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถของครู ทั้งในด้านการออกแบบการเรียนการสอน การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาแผนการสอน และการพัฒนาตนเองในฐานะนักวิจัยในชั้นเรียน ครูที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม PLC อย่างสม่ำเสมอมักแสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงพฤติกรรมการสอน ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยของครูยังเป็นผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศที่ออกแบบมาโดยเฉพาะให้เหมาะสมกับบริบทจริง ไม่ใช่การอบรมในลักษณะเฉพาะกิจหรือระยะสั้น แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lieberman & Miller (2008) ที่ชี้ว่า PLC มีลักษณะเป็นพื้นที่ปลอดภัยทางวิชาชีพ (safe space) ที่เปิดโอกาสให้ครูได้ทดลองและเรียนรู้จากความล้มเหลว รวมถึงพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมเชิงวิชาการ การที่ครูสามารถดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานในระดับดี เป็นผลสะท้อนโดยตรงจากรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ผ่านกระบวนการที่มีความหมาย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อบริบทจริง ซึ่งไม่เพียงส่งเสริมสมรรถนะรายบุคคล แต่ยังสร้างวัฒนธรรมการพัฒนาวิชาชีพภายในโรงเรียนอีกด้วย

การนำไปใช้จริงและความพึงพอใจของครู

ผลการวิจัยที่พบว่า “ครูทุกคนสามารถจัดทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนได้จริง และมีความคิดเห็นต่อรูปแบบว่าเหมาะสมในระดับมากที่สุด” สะท้อนถึงความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปใช้ในบริบทของสถานศึกษาจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จดังกล่าวไม่เพียงแสดงถึงความเหมาะสมของรูปแบบในเชิงโครงสร้าง แต่ยังแสดงถึงประสิทธิผลของกระบวนการพัฒนาที่สามารถขับเคลื่อนให้ครูแต่ละคนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวก ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน การที่ครูสามารถดำเนินงานวิจัยได้จริงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่ารูปแบบนี้ไม่เพียงแต่ “ออกแบบดี” เท่านั้น แต่ยังมีความ ใช้งานได้จริง (practicality) และสามารถ ขับเคลื่อนพฤติกรรม (behavioral change) ของครูได้อย่างเป็นรูปธรรม ความคิดเห็นเชิงบวกที่ครูมีต่อรูปแบบยังบ่งชี้ว่าระบบการนิเทศในลักษณะของ PLC ได้สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) และส่งผลต่อความยั่งยืนของการพัฒนาในระยะยาว แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Stoll et al. (2006) ที่ชี้ว่าความสำเร็จของการดำเนินงาน PLC ในโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างจริงจัง การสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจได้ (trust-based relationships) และการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีบทบาทในการร่วมกำหนดทิศทางและกระบวนการพัฒนา ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับและความพึงพอใจต่อรูปแบบที่นำเสนอ

ความพึงพอใจของครูยังเป็นดัชนีสำคัญที่สะท้อนถึงความสอดคล้องของรูปแบบกับบริบทของโรงเรียน ทั้งในแง่ของทรัพยากร เวลา การบริหารจัดการ และโครงสร้างการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญ

ในการ ขยายผล รูปแบบไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายกันได้อย่างมั่นใจ การที่ครูสามารถสร้างผลงานวิจัยได้จริงและให้การยอมรับรูปแบบในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของรูปแบบนิเทศโดยใช้ PLC ไม่เพียงในฐานะเครื่องมือทางวิชาการ แต่ยังเป็นกลไกเชิงระบบที่สามารถปลุกพลังการเรียนรู้ในตัวครู และสร้างความเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

สรุป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจบริบทและความต้องการของครู การออกแบบและพัฒนารูปแบบนิเทศ การทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างครู และการประเมินผลทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูมีความต้องการสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจนและต้องการรูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบและมีความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 ด้านและกระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอน ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ครูที่เข้าร่วมโครงการสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนและจัดทำรายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับดี และผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าความสามารถในการทำวิจัยของครูสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ครูทุกคนสามารถผลิตผลงานวิจัยในชั้นเรียนได้จริงและให้ความเห็นว่า รูปแบบการนิเทศดังกล่าวเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ในเชิงวิชาการ ผลการวิจัยนี้มีคุณค่าในการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเชิงวิชาชีพโดยใช้ PLC ซึ่งช่วยสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งภายในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมทักษะการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังสามารถประยุกต์ใช้ได้กับบริบทของโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการนิเทศและการพัฒนาวิชาชีพครูในวงกว้าง ดังนั้น งานวิจัยนี้ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการในเชิงปฏิบัติของครูเท่านั้น แต่ยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษาที่มีระบบและมีประสิทธิผล ทั้งในระดับโรงเรียนและระบบการศึกษา รวมถึงการพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ซึ่งเป็นรูปแบบนิเทศที่มีความเป็นระบบและเหมาะสมกับบริบทของครูในโรงเรียนวัดอินทาราม “โกวิทอินทราทร” ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนิเทศในลักษณะนี้ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงขอแนะนำให้สถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทและความต้องการใกล้เคียงนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำเสนอสู่สาธารณะ

ควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยนี้ผ่านทางสื่อวิชาการต่างๆ เช่น การประชุมทางวิชาการ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครู และการตีพิมพ์ในวารสารทางการศึกษา เพื่อให้ครูและผู้บริหารในวงกว้างได้รับทราบและสามารถนำความรู้และรูปแบบนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของตนได้อย่างมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาขยายผลการใช้รูปแบบนิเทศนี้ในบริบทของโรงเรียนที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อทดสอบความเหมาะสมและประสิทธิผลในวงกว้าง

2. ควรพัฒนารูปแบบนิเทศที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อเพิ่มช่องทางและประสิทธิภาพในการนิเทศและการเรียนรู้ร่วมกันของครู

3. ควรทำการศึกษาผลระยะยาวของการนิเทศโดยใช้ PLC ต่อสมรรถนะการวิจัยและผลสัมฤทธิ์ทางการนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบในระดับองค์รวม

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2561). สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาครูต้นแบบ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 46(1), 55–68.

ซาโต มานาบุ. (2559). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: PLC กับการพัฒนาโรงเรียน. (แปลโดย อรวรรณ วงศ์เสงี่ยม).* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นัยนา ฉายวงศ์. (2560). การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาครู. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 8(2), 75–88.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2556). *การวิจัยในชั้นเรียน: แนวคิด หลักการ และการปฏิบัติ.* สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, & พเยาว์ ยินดีสุข. (2556). *การพัฒนาครูมืออาชีพ.* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ์ และคณะ. (2558). *รายงานผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครู.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ยุพิน ยืนยง. (2553). การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้การนิเทศแบบมีส่วนร่วม. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 13(1), 90–100.

ระย้า คงขาว. (2558). การพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,* 17(2), 45–60.

โรงเรียนเทศบาลเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร). (2563). *รายงานการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน.* เอกสารภายในโรงเรียน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน. สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สพฐ.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2563*). มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา (ฉบับปรับปรุง)*. คุรุสภา.

สิทธิพงศ์ อาจอินทร์. (2563). *การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21.* สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2563). *มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2562.* กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในการจัดการเรียนรู้. *วารสารวิชาการครุศาสตร์,* 18(1), 1–10.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.

Bauman, A. (1996). *Action research for teachers*. Allyn & Bacon.

Bellanca, J., & Brandt, R. (2010). *21st century skills: Rethinking how students learn*. Solution Tree Press.

Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Harvard University Press.

Carr, W., & Kemmis, S. (1986). *Becoming critical: Education, knowledge and action research*. Falmer Press.

DuFour, R. (2004). What is a “professional learning community”? *Educational Leadership, 61*(8), 6–11.

DuFour, R., DuFour, R., & Eaker, R. (2008). *Revisiting professional learning communities at work: New insights for improving schools*. Solution Tree Press.

DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2008). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work* (2nd ed.). Solution Tree Press.

Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.

Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner* (3rd ed.). Deakin University Press.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.

Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.

Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of Social Issues, 2*(4), 34–46.

Lieberman, A., & Miller, L. (2008). *Teachers in professional communities: Improving teaching and learning*. Teachers College Press.

McLean, J. E. (1997). *Improving education through action research: A guide for administrators and teachers*. Corwin Press.

McNiff, J. (2013). *Action research: Principles and practice* (3rd ed.). Routledge.

Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. Viking Press.

Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change, 7*(4), 221–258. https://doi.org/10.1007/s10833-006-0001-8

Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning. *Teaching and Teacher Education, 24*(1), 80–91. https://doi.org/10.1016/j.tate.2007.01.004

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.